

ISLANDS *Kontakt*

ISLANDSKLUBBEN I DANMARK

Formand: Ib Schock. Tureby Allé 44a. 2650 Hvidovre.

Tlf. 36 78 27 11, E-mail: i_schock@post10.tele.dk

Redaktør: Jørgen Steen Larsen, Caroline Amalievej 112 B, 2800 Lyngby

Tlf. /Fax 45 87 46 62, E-mail: jslakt@post11.tele.dk

Nummer 42. Oktober 2001.

FORMANDEN HAR ORDET.

Nu er det tid til HAFNIA 01 – der som bekendt afholdes i BELLA CENTER fra tirsdag d. 16. til søndag d. 20. oktober.

Udstillingen er åben Tirsdag 12.00-18.00 - Onsdag-Torsdag 10.00-18.00 - Fredag 10.00-20.00 - Lørdag 10.00-17.00 og søndag 10.00-16.30. Billetprisen er 30 kr. for voksne, gratis for børn.

Der kan købes et personligt partoutkort, der gælder alle dage, for kr. 50. Ved køb af billet får du et udstillingskatalog gratis.

Tre af vore medlemmer udstiller i konkurrenceklassen. **Indriði Pálsson**, klassisk Island i ramme 300-307, **Orla Nielsen**, uddrag af islandssamling 1847-1918 i ramme 404-408 og **Sigurður Petússon**, to konger i ramme 360-364.

Yderligere to medlemmer har stillet islandssamlinger til rådighed som progaganda på ISLANDS-landecafe – nemlig **Solvejg Agerbo**, "Turist i Island" (tre rammer) og **Tor Jensen**, Islands frimærker i 100 år - 1873-1973 (tre rammer).

Men ikke nok med det – **Jón Adelsteinn Jónsson** udstiller sin Danmark 1870-1905 tofarvede i ramme 105-109 og **Solvejg Agerbo** sin samling "Broer" i ramme 3161-3165.

Vi er med alle disse medlemmer flot repræsenteret på denne verdensudstilling.

Jeg skal her gentage, at vi holder ISLANDSMØDE lørdag den 20. oktober fra kl. 13.00-ca. kl. 15.00. Mødet foregår i mødelokale nr. 18. Der er opstillet fem rammer i lokalet, og vi vil her se på **Roland Daebel's** samling "IslandsSkibspost", som han personligt vil gennemgå og kommentere.

Vi mødes igen søndag den 21. oktober kl. 10.00 ved specialklubbernes propagandastand og vil da se på de islandssamlinger, vore fem medlemmer har udstillet – forhåbentlig med udstillernes egne kommentarer.

De fjorten specialklubber, der er tilsluttet DFF, har en fælles propagandastand beliggende helt til venstre i den store forhal overfor scenen. Her deltager ISLANDSKLUBBEN også, og vi vil herfra uddele oplysninger om vor klub – kopi af vor hjemmeside. Denne stand er et godt mødested for alle Islandssamlere, som her vil kunne få alle oplysninger om, hvor vi er, og hvad der foregår.

VEL MØDT PÅ UDS STILLINGEN - VI GLÆDER OS TIL AT SE JER.

Bestyrelsen har drøftet problemet med ny redaktør af ISLANDSKONTAKT og har besluttet at anmode EBBE ELDRUP om at overtage posten fra 1. januar 2002. EBBE har indvilliget og vil altså varetage bladet fra januar – Jørgen har dog lovet at være med fra sidelinien.

Husk at novembermødet er **ONSDAG den 14. i mødelokale 1**. Tage Bøtcher vil komme og fortælle "om at samle åben klasse".

SIDSTE NYT !!! Foreningen arrangerer igen i år fællesspisning.

Det foregår lørdag d. 20. oktober kl. 19.00 i restaurant Akropolis, H. C. Ørstedesvej 70.

Menuen består af græske specialiteter til forret. Til hovedret serveres kalvefilet i pebersauce, og desserten er efter frit valg. Prisen for det hele er 178 kr. + betaling for drikkevarer.

Som de der deltog i det tilsvarende arrangement sidste år måske kan huske, er der tale om den samme gode middag til uændret pris.

Tilmelding til Ib snarest muligt pr. mail eller telefon og senest onsdag i Bella Center på en tilmeldingsliste i specialklubbernes stand.

IB

Mødeprogram for efteråret 2001 og foråret 2002.

Dato.	Mødelokale.	Foredragsholder.	Emne.
Lørdag d. 20. oktober.	Bella Center, lokale 18.	Roland Daebel.	Skibspost.
Søndag d. 21. oktober.	Bella Center.	Indriði Pálsson/Orla Nielsen.	De udstillede samlinger.
Onsdag d. 14. november.	Mødelokale 1.	Tage Bøtcher	Om at samle åben klasse.
Tirsdag d. 11. december.	Mødelokale 2.	Julemøde.	
Tirsdag d. 8. januar.	Mødelokale 2.	Orla Jensen/Tor C. Jensen.	Republiksamling.
Tirsdag d. 12. februar.	Mødelokale 2.	Generalforsamling.	
Tirsdag d. 12. marts.	Mødelokale 2.	Oplyses i nr. 43.	
Tirsdag d. 9. april.	Mødelokale 2.	Oplyses i nr. 43.	

Møderne i november og december samt møderne til foråret foregår på Værløse Bibliotek og starter kl. 19.30. Dørene er åbne fra kl. 19.00.

Referat af mødet d. 11. september 2001 v / Arne Fahnøe.

Dagen skulle vise sig at blive en mærkedag på mindst 2 punkter. Islandsklubben holdt sit 1. møde i sæsonen 2001-2002, og så indtraf terroraktionen i NY, der nok vil blive husket bedre af de fleste.

Mødet var besøgt af 6 medlemmer. Ib bød velkommen til den nye sæson.

Der blev drøftet, hvad der skulle gøres i forbindelse med at Jørgen Steen Larsen havde meldt fra som redaktør.

Axel Albertsen var afgået ved døden. Fra boet har klubben modtaget en kasse moderne breve.

Ib havde været til møde for specialklubberne. Vi skal stille 4-6 "vagter" til en hvervstand i forbindelse med Hafnia.

Ib viste en flot samling af breve fra perioden 1970-1990. Perioden er en form for panikperiode, hvor taksterne skiftede ofte. De fremviste breve dokumenterede de hurtige takstskift. Brevene blev kommenteret under fremvisningen.

I "rubrikken ny erhvervelser viste Orla nyindkøbt 4 sk. med Grejadarstadur-stempel, 16 sk med delvis manglende højre ramme, samt tjenestebrev rekommanderet 2 vægtnummer – porto 70 aur, meget flot.

Aftenen sluttede med dels snak om frimærker dels snak om de frygtelige hændelser i USA.

Oversigt over artikler i IslandsKontakt nr. 42.

	Side.
"Postkassen."	3 - 7
FRANKO-stemplerne.	v / Þór Þorsteins. 3 - 4
EFTERLYSNING af R-etiketter.	v / Uffe Munch-Andersen. 4 - 5
Det første svar på efterlysningen.	v / Jørgen Steen Larsen. 6
Nye stempler.	v / Þór Þorsteins. 7
Nyt guldfrimærke.	v / Þór Þorsteins. 7
Ny bog om de klassiske islandske frimærker.	7
Oversættelse fra engelsk.	7

Svar på spørgsmål fra brevkassen og fra tidligere artikler.

Yderligere tilføjelse til særnummer 40.	v / Jørgen Steen Larsen. 8
Dato for ændring af det trefarvede PP-stempel.	v / Þór Þorsteins. 8
S/S Expedit.	v / Jørgen Vanman Johansen 8

Faste rubrikker.

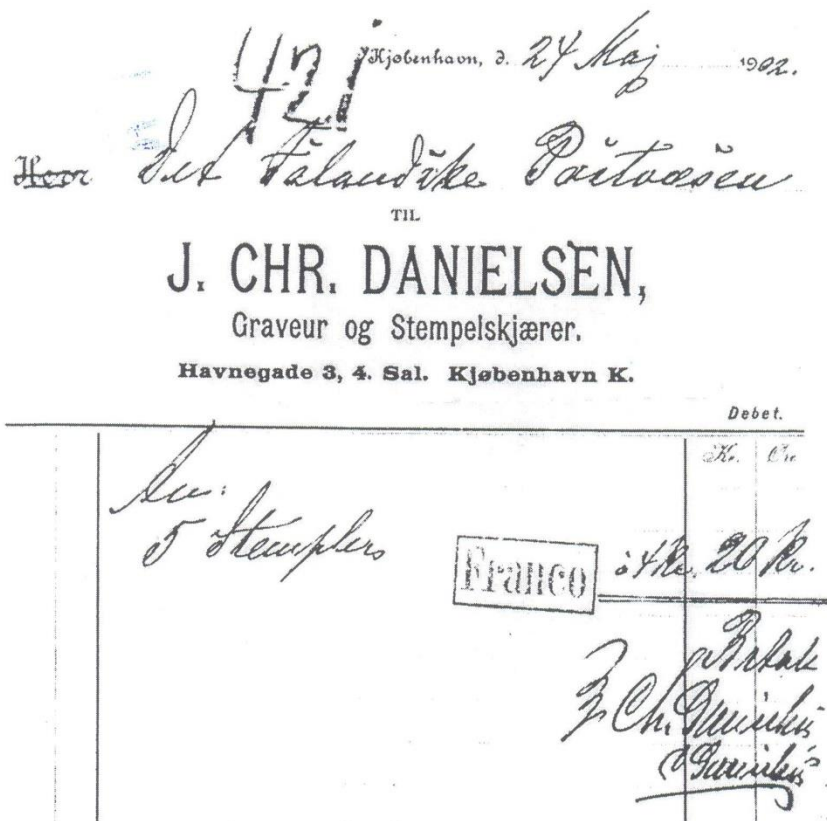
En usædvanlig portotakst.	v/ Brian Flack. 8 - 9
Et af de hurtige !	v / Leif Fuglsig. 9 - 10
Skibstrafik til og fra Island – S/S Ceres.	v / Jakob S. Arrevad. 10 - 13

<u>Nye artikler.</u>		13 - 21
Anvendelse af det danske stempel D2-REYKJAVIK.	v / Þór Þorsteins.	13 - 14
Svar på Þór Þorsteins artikel ovenfor.	v / Ebbe Eldrup og Indriði Pálsson.	15 - 16
D2-Berufjord.	v / Þór Þorsteins.	16
Katalogisering af brotypestempler.	v / Jørgen Steen Larsen, Eivind Kolstad.	17 - 20
Prøvetryk af Zeppelin-overtrykkene fra 1931.	v / Þór Þorsteins.	20
Lokalpost ude i landet.	v / Leif Fuglsig.	20 - 21
 <u>Oversættelse af artikler fra Frimerkjabladid nr. 4 og 5.</u>		
Provisoriske þrír-frimærker 1897.	v / Þór Þorsteins.	21 - 24
Postudbringning i Reykjavík.	v / Þór Þorsteins.	24 - 26
 <u>Kontakt til bestyrelsen og redaktøren / IslandsKontakt nr. 43.</u>		26
 <u>TAK fra redaktøren.</u>		26

"Postkassen."

FRANCO-stemplerne. v / Þór Þorsteins.

Det fremgår af et dokument fra 1897, at man i Island i en vis udstrækning anvendte metalstempler med indskriften "FRANKO" på tryksager for at vise, at portoen var betalt. Der foreligger ikke oplysninger om, hvornår stemplerne blev leveret, men i postvæsenets arkiver er der fundet en regning fra 1902 på køb af 5 sådanne stempler.

Udsnit af regningen med aftryk af et af type A Franko-stemplerne.

I postmuseet har man fundet et rundt stempel med den samme indskrift, men der er ingen yderligere viden om dette stempel.

Type B Franko-stempel.

Følgende postkontorer modtog eller anvendte FRANKO-stempler:

Type A: Reykjavík	fra	1897	
Akureyri		1903	
Ísafjörður		1903	
Seyðisfjörður		1904	
Siglufjörður		1933	Ifølge registrering hos postvæsenet.
Húsavík		1936	"
Vestmannaeyjar		1936	Derefter er stemplet gået tabt.
Stykkishólmur		1956	Ifølge registrering hos postvæsenet.

Type B: Der foreligger ingen viden om dette stempel.

Þór Þorsteins tilføjer, at han er meget interesseret, hvis nogen af IslandsKontakt's læsere kan supplere med yderligere oplysninger om FRANKO-stemplerne.

JSL har desværre ingen forsendelser med Franko-stempler, men alene følgende tre løse mærker:

Det vil være interessant, hvis andre medlemmer kan bidrage enten med oplysninger eller med eksempler på forsendelser med Franko-stempler.

EFTERLYSNING af R-etiketter.

v / Uffe Munch-Andersen.

I forsøg på at påvise "slægtskab" mellem de ældste islandske Rekommodations-etiketter (Rek.-e.) og de tidsmæssigt tilsvarende danske (type 2 med 12 mm R), er jeg stødt på en markant variant på etiket nr. 005. (Ill 1 og 2).

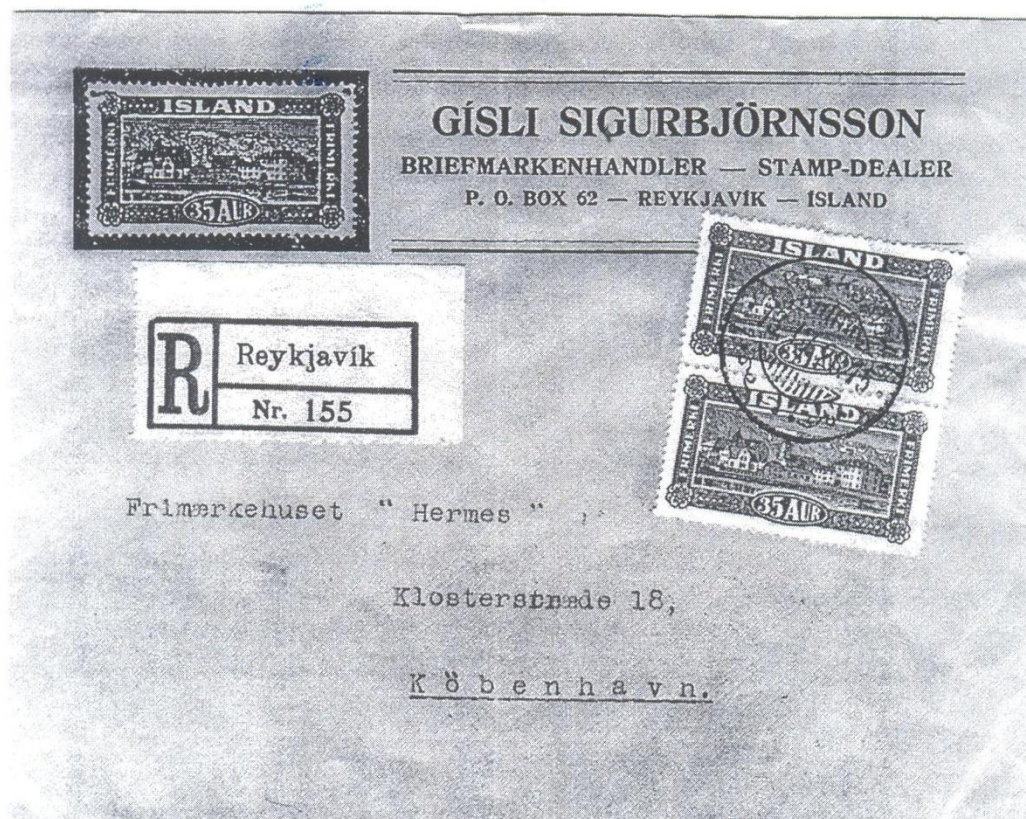
Ill. 1. Dansk R-etiket med varianten i øverste venstre hjørne.

Som følge af arkopbygningen (Trykt i ark af 50 stk. (5 * 10) og i serier af 20 ark, ialt 1.000 etiketter) findes varianten på etiket nr. 005, 105, 155, etc.

De islandske Rek.-e. findes med tre forskellige cifertyper 001 – 999. Den ene type (fra Reykjavik) findes med fire cifre – sandsynligvis til nr. 4999.

I den forbindelse vil det være relevant også at spørge, om der er nogen, der kender etiketplacering "1000" enten med trykte cifre, blanko eller håndskrevet Nr. 1000. Det gælder såvel etiketter med trykt bynavn som med påstemplet eller håndskrevet bynavn.

Før jeg går i gang med en større artikel, søger jeg materiale for at kunne bevise min foreløbige påstand, så derfor kære samlervenner, vær venlig at kigge jeres breve med Rek.-e. igennem, og er der etiketter med nr. 005, 055, 105, etc. med afskåret hjørne eller ej, så vær venlig at sende mig en kopi af brevet, evt. med tydeliggjort dato fra stemplet.

Ill. 2. Brev fra Island med varianten i R-etiketten.

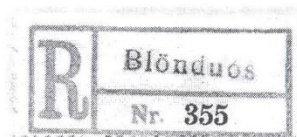
Når jeg har hørt fra mindst 10 af jer, går jeg i gang med den endelige artikel om "slægtskabet".

Skriv til: Uffe Munch-Andersen, Vestervang 10, lejl. 1031, DK-8000 Århus C.

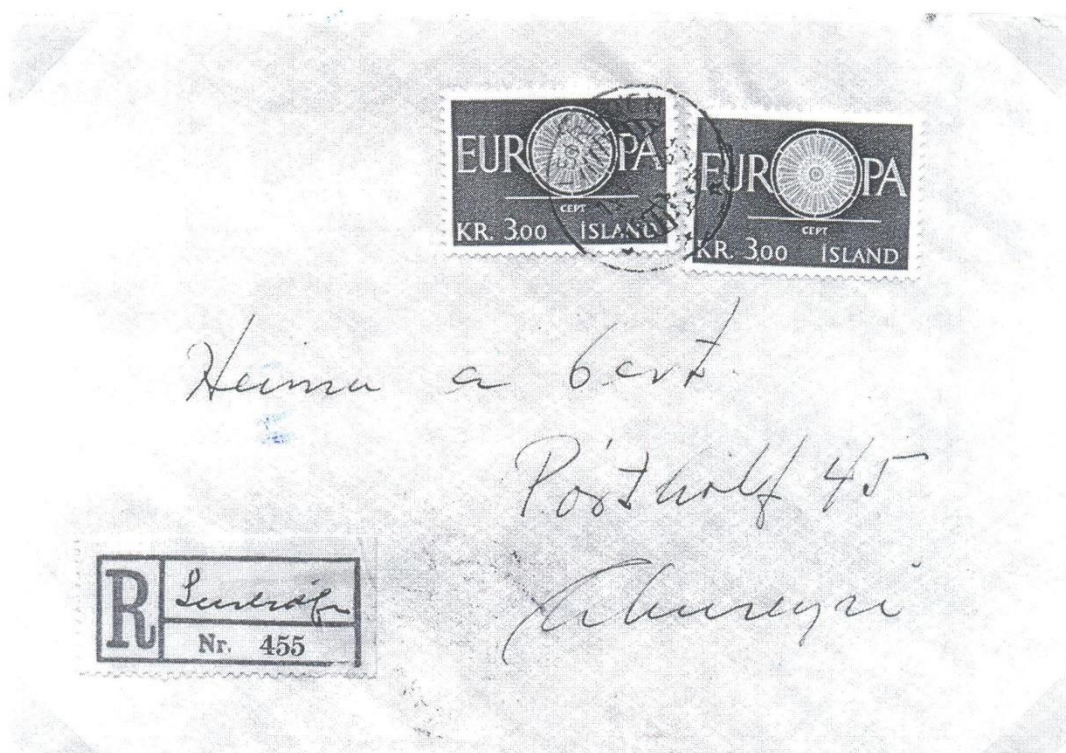
Der vil sikkert være mange af vore læsere, som finder ud af, at de desværre ikke har etiketter med netop de ønskede endetal 05 og 55. Husk alligevel at skrive til Uffe for at vi kan nå op på de 10 tilbagemeldinger, som sikrer, at Uffe skriver sin artikel - til glæde for os alle.

Redaktørens svar på spørgsmålene fra Uffe Munch-Andersen.

I min samling fandt jeg to eksempler på de ønskede etiketter med nr. 355 og 455:

Blå R-etiket Nr. 355 påstemplet Blönduós.

Blå R-etiket Nr. 455 udfyldt Leirhöfn med håndskrift og afstemplet B3e Leirhöfn d. 19.2.1961.
Rammebruddet i nederste højre hjørne skyldes afrivning.

Som det fremgår, er disse to R-etiketter uden afskåret NV-hjørne. Det er altså ikke alle etiketter med nr. 005, 055, 155 etc., der har den af Uffe Munch-Andersen beskrevne variant. Yderligere materiale efterlyses derfor.

Nye stempler.

v / Þór Þorsteins.

Følgende nye stempler er taget i brug:

I ÍslandsKontakt nr. 35, marts 2000, side 21, er der afbildet en række tilsvarende nye stempler. Det fremgår heraf, at der findes et rullestempel fra Reykjavík-5 med et stempelhoved, der ligner det ovenfor viste, og et brotypestempel fra Selfoss der synes at være identisk med det ovenfor viste.

Nyt guldfrimærke.

v / Þór Þorsteins.

Íslandspóstur har fået den ide, at man i begyndelsen af 2002 vil udgive et frimærke til minde om Halldór Laxnes. Der vil både blive udgivet et frimærke og en blok. Så langt så godt.

Thor tilføjer, at det sensationelt nye består i, at nogle af blokkene vil have et 22 karat påtryk af den Nobelprismedalje, Halldór Laxnes modtog. Prisen for guld-blokken bliver høj – men ingen ved endnu hvor høj.

Her må der være grundlag for tilkendegivelser fra vore læsere.

Ny bog om de klassiske islandske frimærker. Henry Regeling, Stamps of Iceland 1872-1904.

Fra flere sider er der kommet besked om, at Henry Regeling netop har udgivet bogen: "Stamps of Iceland 1872 – 1904."

Det oplyses, at bogen indeholder et detaljeret studium af de klassiske islandske skillings- og aurfrimærker. Efter en introduktion er hovedparten af bogen en detaljeret analyse af de 98 tryk og pladning heraf med mange illustrationer. Prir og I GILDI udgaverne er også beskrevet, og det samme er Bern-trykkene. Bagerst i bogen er der en litteraturliste.

Bogen, der kan købes på KPK's stand under HAFNIA 01, er på 207 sider og koster 400 DKR.

Der kan også rettes direkte henvendelse til

Henry Regeling, Bartoklaan 106, 2102 ZH Heemstede, Holland.

Hollandsk postgiro nr. 4935215. Pris incl. forsendelse 130 HFL / 59 EURO.

ISBN: 90-9015179-6

Oversættelse fra engelsk.

Vi har tidligere efterlyst et medlem, som ville påtage sig at bistå med at oversætte nogle af de indlæg vi modtager på engelsk til dansk. Det har nu givet gevinst, idet Jørn Sprogø har meldt sig - helt frivilligt - til at oversætte ca. 1 side pr. nummer. Vi takker Jørn for hans altid store hjælpsomhed, og kan nedenfor bringe den første oversættelse af en artikel fra Frimerkjabladid nr. 4, som Þór Þorsteins allerede havde oversat fra islandsk til engelsk.

Har du et spørgsmål eller en oplysning, som også kan interessere andre medlemmer, søger du kontakt til andre medlemmer med et særligt samleområde, er der noget du tilbyder at sælge, er der noget specielt du søger til din samling, så skriv til "Postkassen".

Svar på spørgsmål fra brevkassen og fra tidligere artikler.

Yderligere tilføjelse til særnummer 40.

Det fremgår af særnummer 40, side 25, omtalen af G1 DYRAFJÖRDUR, at dette stempel kendes fra d. 20.11.37. Det fremgår også, at afløserstemplet, B1a Pingeyri, kendes anvendt fra og med 1938 og, at JSL har en anvendelse fra 12.9.38.

I Olof Linder's, auktion 268, lot 4068, var der et parstykke af Fc. 196 – 35 aur Gullfoss, med B1a Pingeyri anvendt 2-4-38. Derudover har JSL nu fundet en anvendelse på Fc. 197 – 60 aur Gullfoss, fra ?? 3.38.

Disse tidlige anvendelser af B1a Pingeyri underbygger skønnet i særnummeret om, at G1-stemplet er anvendt helt frem til brotypestemplet tages i brug.

Ud over denne tilføjelse kan vi nedenfor under rubrikken "Nye artikler" bringe et supplement fra Þór Þorsteins til særnummeret om stemplerne D2-REYKJAVIK og D2-BERUFJORD.

Dato for ændring af det trefarvede PP-stempel. v / Þór Þorsteins.

I IslandsKontakt nr. 38 var der på side 23 en oversættelse fra Frimerkjabladi nr. 4, side 8, af et indlæg om de nye trefarvede PP-stempler. Þór Þorsteins kan nu supplere med, at ændringen af månedsangivelsen fra engelsk til islandsk stavemåde skete i februar 2000.

S/S Expedit v / Jørgen Vanman Johansen

I nr. 39 efterlyste Jakob Arrevad yderligere oplysninger om S/S Expedit.
Fra Jørgen Vanman Johansen kan vi nu bringe følgende videre til vore læsere:

S/S Expedit. Hjemsted Stavanger. Kaldebogstaver: JHCT
680 BRT – 392 NRT, – dødvægt ikke oplyst.
Skibstype: Fragtskib, raised quater deck.
Skrog bygget af fyr, pitch pine og eg.
Dim: 171,0 * 29,6 * 17,4 (feet)

Maskiner: Triple dampmaskine (13" – 21 " – 33") * 27", 79 NHK.
Kedel: 1 skotsk marinekedel (diameter * længde): 12,3 * 9,8 - 2 fyrkanaler.

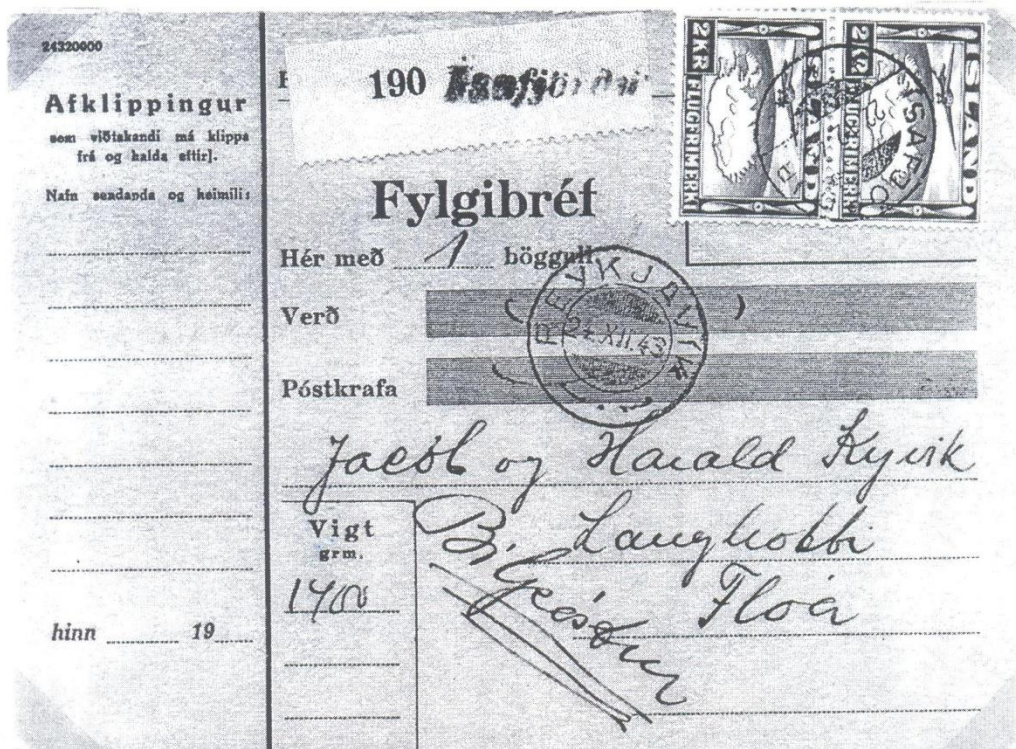
Hovedmaskine og kedel bygget 1902 af Akers mek. Verksted, Kristiania.
Bygget 1902 af Knut Skaaluren, Rosendal, Bergen.
Rederi: Dampskib Expedit's A/S Stavanger.
Manager: Sigval Bergesen.

Faste rubrikker.

En usædvanlig portotakst. v/ Brian Flack.

Nedenstående adressekort er sendt fra Isafjörður til gården Langholti, Flóa, der ligger i Hrunamannahreppur, Árnessýsla. og er påtegnet "Bilpóstur".

Fra 15.11.42 til 30.9.47 var taksten for transport med bil af pakker med vægt 1 - 3 kg. på 4,75 kr.

Forside: Adressekortet vedrører 1 pakke med vægt 1.400 grm.
 Portoen på 2 * 2 = 4 kr. er afstemplet B5a Ísafjörður 22.12.43 + transit B2c1 Reykjavík 24.12.43.
 (Dette stempel blev anvendt ved pakkepostkontoret - Bögglaupoststofan.)
 Bagside: Portoen 3 * 25 aur rød Fisk = 75 aur er afstemplet B5a Ísafjörður 22.12.43.
 Portoen er således korrekt.

Den lange køretur i julen 1943 gennem sne og slud fra Ísafjörður i nord til Reykjavík i syd har altså kun varet 2 døgn.

Et af de hurtige ! v / Leif Fuglsig.

I disse tider, hvor E-mails flintrer Jorden rundt på sekunder, bringes her et vidnesbyrd om, at også for 50 år siden kunne det gå stærkt.

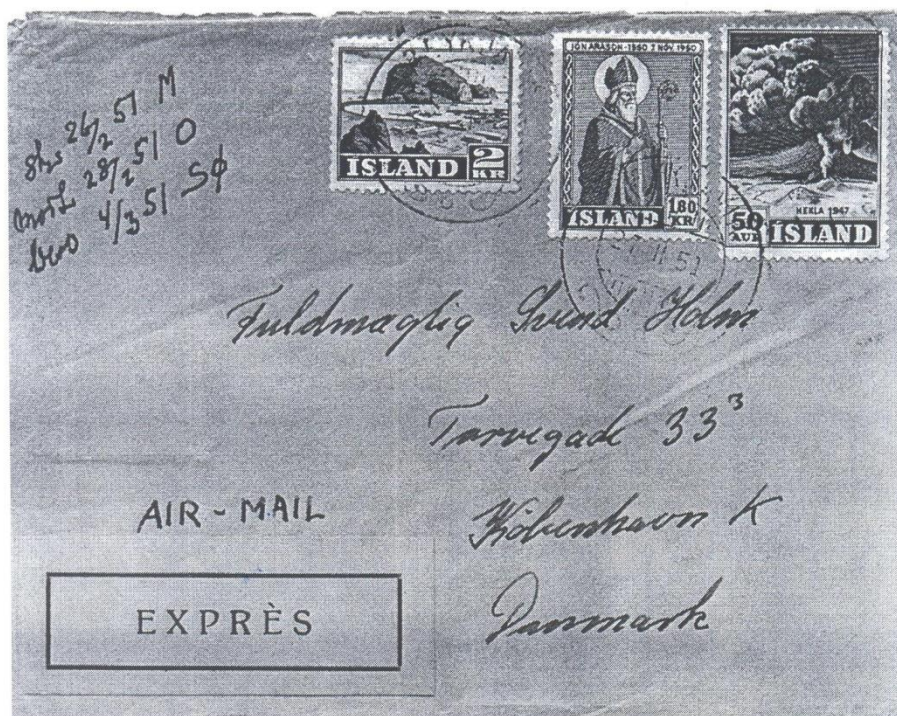
Det afbildede brev er stemplet med Reykjavík B2c1 (30) d. 27.2.51, samme dag afstemplet på København's Omkartering kl. 21.30 og videre på bestemmelsespostkontoret København K. kl. 22.00 !

Som ekspresbrev skulle det vel egentlig udbringes straks, men adressatens notat på forsiden siger modtaget 28-2, så enten har det sene tidspunkt medført, at udbringningen måtte vente til om morgenen, eller også har modtageren været gået til køjs, da brevet plumpede ind ad brevsprækken.

Summa summarum – hurtigere kunne det ikke gøres på den tid.

Svarende til portoperioden 1.5.1950 – 31.12.1951 er brevet korrekt frankeret som følger:

Brevporto 0 – 20 g:	100 aur
Luftposttillæg	80 aur
Eksprestillæg	<u>250 aur</u>
I alt	430 aur

Bemærk, at AIR-MAIL er håndskrevet - ingen luftpostvignet – lidt usædvanligt. Ekspresvignetten er lyserød med mørkere rødt tryk – jeg mener ikke at have set denne type før – privatfremstillet ?

Stempler fra brevets bagside:

Skibstrafik til og fra Island – S/S Ceres.

v / Jakob S. Arrevad.

BYGGEÅR: 1882/3	VÆRFT: Kockums Mekaniske Verksad A/B no 36
EJER FRA 1899	DFDS til 13.7.1917, hvor hun blev torpederet af U-88 i Atlanten ud for South Uist
LÆNGDE:	237'5"/228'8" (Holtz 229.6 ft. - ca. 69,96 m)
BREDE:	30'0" (Holtz 30.6 ft. - ca. 9.323 m)
DYBGANG:	16'9" (Holtz 14.6.ft. - ca. 4.45 m)
"VÆGT"	1166brt, 730 nt, 1022 dw
SKIBSTYPE:	Passager og cargo Maskinen: Kockums Mek. Werk Act, Malmö 207 PS 2 dæk og soldæk. Hjemmehørende: København.

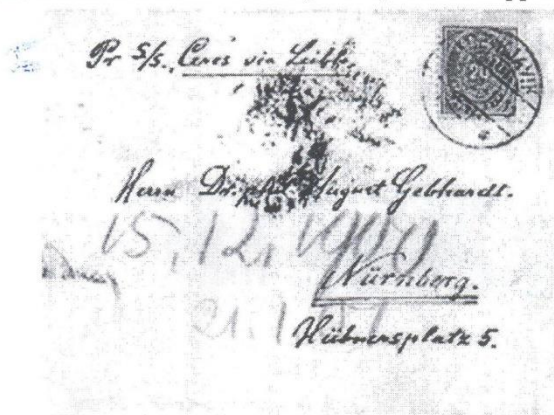
Leif Fuglsig viser i IslandsKontakt 31 s. 2-3 et brev, der ikke når Ceres d. 10 eller 11. juni 1901, men indhenter Ceres i Leith den 13. juni 1901 efter landtransport.

Følgende brevkort, afstemplet med kronestemplet C1 Kolfreyjustadur som i 1902 var i brug i Fáskrúðsfjörður, går med Ceres over Edinburgh d. 30.10.02 og til København, hvor det ankommer d. 3.11.02. Det er udførligt beskrevet af Ib Schock i Rapport nr. 97. s. 8.

Et ret så tilsvarende kort blev solgt af Postiljonen # 158, marts 1995 lot. 336. Det er samme modtager og samme stempler - og nok "specialfremstillet". Adressen "43 Havnegade" er velkendt. Det var Tulinius, der fra denne adresse drev rederi og så vidt det kan ses "poste restante kontor"

Vi kan fra Postiljonen, HAFNIA Øresund Auction, # 177, lot 637 supplere med følgende brev:

Brev til Tyskland fra 1900 påtegnet "Pr S/S Ceres via Leith.

"Ceres" er påført et postkort sendt fra Reykjavik 29.8.1905 til Kbh.

Sejlede til Seydisfjörður 1906 (Holz)

Ifølge oversigt trykt af Prentsmidja Odds Björnssonar i 1907 om 2. halvårs skibe, der er kommet og gået fra Akureyri, er der sket følgende ankomster og afgang ():

13. august vesturleid	(13. august vesturleid)
30. august austurleid	(30. august austurleid)
27. september vesturleid	(27. september vesturleid)
25. oktober austurleid	(25. oktober austurleid)

Ankom fra udlandet 19.8.1907 (IslandsKontakt nr.14) - så der har hun været en tur hjemme mellem anløbet af Akureyri.

Befordrede (ifølge Ib S) for postvæsnet (dobbelthoved) frimærker med afgang København.
Ifølge Erik Jensen fra Dansk Post- og Telegrafmuseum (25.8.82 og brev 31.8.82) til Leif Fuglsig,
blev følgende dobbeltportrætudgave 1907 sendt fra Danmark med skibet, den 21.8.1908

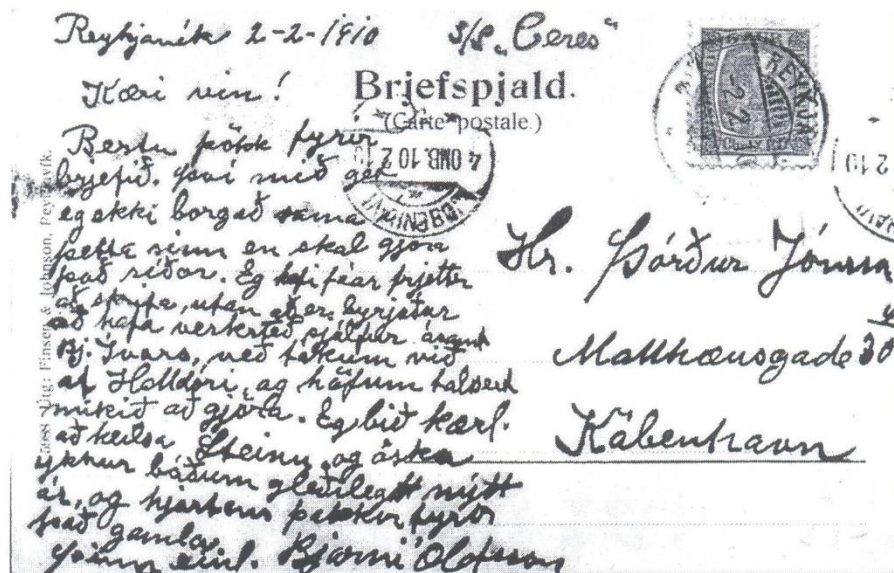
5.000 ark	15 aur. Postfrimærker
1.000 ark	15 aur. Tjenestefrimærker d. 10.01.11
5.000 ark	10 aur. Korrespondance kort d. 14.07.12
10.000 stk.	5 aur. Enkeltbrevkort d. 18.08.12
3.204 ark	3 aur. Postfrimærker d. 14.06.13
3.415 ark	10 aur. Postfrimærker d. 01.11.13
1.819 ark	5 aur. Postfrimærker
3.909 ark	4 aur. Postfrimærker
3.000 stk.	10 aur. Korrespondancekort d. 27.03.14
3.000 ark	10 aur. Postfrimærker d. 13.06.14
300 ark	3 aur. Postfrimærker
200 ark	5 aur. Postfrimærker
2.000 stk	5 aur. Enkeltbrevkort

Af en side med angivelse af "Komu- og fardagarpósta og póstkiba á Akureyri" "frá 1. apríl til ársloka 1909" fremgår det, at CERES er ankommet og afgået () i perioden:

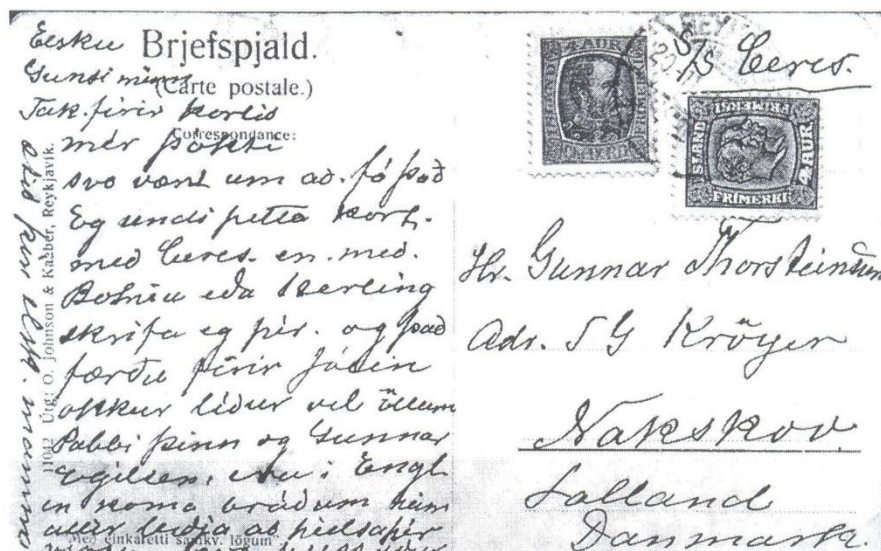
15/5 1909	(15/5 til Rvíkur.),
31/8 1909	(31/8 til Rvíkur.), se nedenfor om 3.9.1909
8/10 1909	(8/10 til Rvíkur.),
24/10 1909	(24/10 østover).

Der er betalt 2 kr. til Ceres den 3.9.1909 i Patreksfjörður iflg opgørelse over betalinger til skibe mv. i det år.

Kort afsendt Reykjavík d. 2.2.1910 og ankommet d. 10.2.1910 til København. Ifølge oplysninger om betaling for transport af breve mv. er der betalt 1 kr. til Ceres for denne tur.
Afgår fra Reykjavík d. 20.11.1910.

På et kort fra d. 22.4.1911 til den studerende "Hr. Björnsson" på Regensen står, at Ceres er ved at afgå. I fortegnelse over betalinger til skibe for breve mv. er der d. 24.7.1911 angivet at være betalt 4 kr.

Ifølge Jørgen Steen Larsen (med reference til Anker Bloch' s undersøgelser i Rigsarkivet) oplyser om opbringninger under 1. verdenskrig, at skibet blev opbraget af englænderne:

I Leith, den ca. 15.7. 1916, på rejse fra IS til FØ/DK.

I Leith, den ca. 28.8.1916, på rejse fra IS til FØ/DK

I Leith, den ca. 22.9.1916, på rejse fra DK til IS.

I Leith, den 17.11.1916, på rejse fra DK til FØ/IS. (se nedenfor)

I Leith, den 21.11.1916, på rejse fra DK til FØ/IS (Det virker lidt emsigt af englænderne, at opbringe samme skib med fire dages mellemrum, på samme tur. Se om turen yderligere nedenfor.)

I Leith, den 15.12.1916, på rejse fra IS til FØ/DK. (Se nedenfor)

I "Arin som aldeigleymas" står der:

"Tre skibe afgik vestover og til Ísafjörður 26. november 1916. Det var Godafoss, Ceres og Flora" - og det passer med opbringningerne nævnt ovenfor.

Charter til Islands Stat d. 20.2.1917 ?

I IslandsKontakt nr. 21 side 17 angives, at **Ceres** blev torpederet under første verdenskrig på vej fra Reykjavík til Scotland. I IK 31/15 angives, at det var den 13.7.1917 ved anløb af Fleetwood. I "Dansk Søfarts Historie" nr. 5, side 189, er torpederingen beskrevet, og det fremgår, hvorledes CERES sank på 7 min. Her angives Ceres at være på vej fra Fleetwood til Island og 200 en kvart mil nordvest for Irland. Der var 29 om bord - to omkom. De resterende kom til Shetlandsøerne efter at have sejlet i redningsbåden og en jolle i 53 timer. Side 190 i samme værk viser et billede af Ceres.

Nye artikler.

Anvendelse af det danske stempel D2-REYKJAVIK.

v / Þór Þorsteins.

I særudgaven, IslandsKontakt nr. 40, var der en meget nøjagtig beskrivelse af brugen af de tidligste islandske stempler. Man kan efter min opfattelse stille spørgsmål ved beskrivelse af brugen af D2 Reykjavík.

Blev dette stempel mon taget ud af brug, da det danske postkontor blev lukket med udgangen af 1872, eller var det fortsat tilladt at anvende dette stempel ved det nye Reykjavík postkontor, der blev åbnet d. 1. januar 1873, og gjaldt tilladelsen i så fald både for afstempling af frimærker og dokumenter ?

Der er desværre ikke funder noget i arkiverne, der kan bidrage til at besvare disse spørgsmål.

Forfatterne af artiklen i IslandsKontakt giver udtryk for, at de er sikre på, at efter man havde modtaget stemplet A Reykjavík, "var det ikke hensigten, at Reykjavík D2 stemplet skulle anvendes" således, at de senere anvendelser af stemplet må være "sket ved en fejltagelse" og for visse angivne datoers vedkommen må betegnes som "filatelistiske afstemplinger". På trods af dette synspunkt er det min opfattelse, at der for perioden 1873 – 1888 stadig er nogen tvivl om brugen af D2 Reykjavík og, at forfatterne ikke fuldt ud har taget følgende forhold i betragtning:

1. Óli Finsen var postmester for begge postkontorer, så man må antage, at alle brugbare genstande, som f.eks. stempler, blev afleveret til det nye postkontor, med mindre de blev sendt til København.
2. Både postkontoret i Reykjavík og alle andre postkontorer modtog kun ét stempel af type A, og det anses for tvivlsomt, om ét stempel var tilstrækkeligt på landets hovedpostkontor i hele perioden frem til 1883, hvor der det næste stempel blev leveret.
3. Når man skulle skifte dato, var det nye A-stempel utvivlsomt lettere at anvende, end D2-stemplet, så man kan forestille sig, at D2-stemplet blev holdt i reserve og fortrinsvis blev anvendt på særlige dokumenter således, at der ikke så ofte var behov for at ændre datoen. Derudover kan man forestille sig, at D2-stemplet blev anvendt, når A-stemplet var i brug til andre formål. Brugen af D2-stemplet blev utvivlsomt reduceret, efterhånden som der opstod problemer med størrelsen af de løse taltyper, som blev indkøbt fra flere forskellige leverandører. Vi ved således fra flere klagebreve til postmesteren, at de nye taltyper passede dårligt i de gamle stempler.
4. D2-stemplet er kendt anvendt indtil 1885 og kendes her også med talcifre af skrifttypen grotesk. D. 26. januar 1888 blev D2-stemplet sendt til det danske postkontor i København med anmodning om, at stemplet blev repareret og forsynet med nye taltyper. Gravøren, Ph. Batz, returnerede stemplet og fremsendte en regning af 27. februar 1888, hvoraf det fremgår, at "et stykke Reykjavík stempel er graveret og forsynet med talcifre." Ved ankomsten til Reykjavík viste det sig, at stempelehovedet var blevet opgraveret, og stemplet betegnes herefter med G1b.

5. Det er korrekt, at D2-stemplet i perioden 1878-1885 i en vis udstrækning blev anvendt til filatelistiske afstemplinger af skillingsmærker, men det er tvivlsomt, om man kan skelne de ægte brugsafstemplinger og de filatelistiske afstemplinger fra hinanden. Indtil nu er der kun sket begrænset forskning i de forskellige taltyper, som varierer afhængig af leverandør, men da vi ved en del om indkøb af nye talcifre, kan en sådan forskning måske bidrage til at skelne de to former for afstemplinger fra hinanden.

Hvis man tager ovenstående forhold i betragtning, er det vanskeligt at acceptere, forfatternes påstand om, at det ikke var hensigten, at D2-stemplet fra 1.1.1873 skulle anvendes fra 1873 og, at sådanne anvendelser på skillingsfrimærker må betegnes som filatelistiske afstemplinger.

Der er ikke fundet noget i arkiverne, som kan underbygge denne påstand, og med kun ét stempel måtte der i løbet af 10-årsperioden være opstået situationer, hvor man havde behov for et ekstra stempel – også til afstempling af frimærker.

Efter min opfattelse burde forfatterne have moderet deres udtalelse til, at det er usikkert, om det var tilladt at anvende D2 Reykjavík til brug for annullering af skillingsfrimærker.

Bór oplyser afslutningsvis, at som vi ved, var Óli Finsen i København i 1872. Spørgsmålet om hvad der skulle ske med de gamle dokumenter og genstande fra det danske postkontor blev sandsynligvis diskuteret ved denne lejlighed, og med mindre det lykkes at finde notater i Danmark, er det tvivlsomt, om spørgsmålet nogensinde bliver løst, da der ikke findes materiale i de islandske arkiver.

Svar på Þór Þorsteins artikel ovenfor om "Anvendelse af det danske stempel D2-REYKJAVIK."
Af Ebbe Eldrup og Indriði Pálsson.

Þór Þorsteins (ÞÞ) er ikke enig med os i at eksisterende islandske skillingsfrimærker afstemplet med det ældste Reykjavik stempel, Reykjavik D2, enten er fejlagtig brug af stemplet eller filatelistiske afstemplinger. ÞÞ mener, at Reykjavik D2 blev anvendt sideløbende med Reykjavik A og kommer med en række argumenter herfor.

Desværre eksisterer ingen officielle bekendtgørelser, vejledninger eller andre skrivelser, som kan hjælpe til dokumentation for påstande i spørgsmål om brug af Reykjavik D2 efter 1.1.1873.

Til dato er registreret følgende anvendelser af Reykjavik D2 som annulleringsstempel af frimærker på forsendelser: 2 islandske skillingsbreve, 2+8 sk stemplet 17/6 (1873 - privat eje) og 4 sk stemplet 7/5 (1874 - Hans Hals samling) samt et dansk skibsbrev 2 x 8 sk tofarvet, stemplet ved ankomst til Reykjavik 17/7 (1874 - privat eje).

Derudover kendes Reykjavik D2 som afgangsstempel (sidedstempel eller bagsidedstempel) på 2 alm. Skillingsbreve, 3 x 4 sk, dato 26/7 (1873), 8 sk, dato 15/6 (1873), på 3 tjenestebreve, alle 4 sk, dato 21/11 (1874), på et efterportobrev fra skillingsperioden, dato 17/6 (1873), og endelig på et 16 aur brev formentlig fra før 1884, dato 20/6, og et engelsk brev, dato 16/3 (1878).

I betragtning af, at der i og udenfor arkiver kendes 65 frimærkefrankererede hele forsendelser fra skillingsperioden 1.1.1873 - 31.7.1876 og et næsten tilsvarende antal aurbreve fra før 1888 (hvor stemplet blev omgraveret) er hyppigheden af Reykjavik D2 annullerede frimærker på forsendelse således meget lille.

I modsætning hertil findes der et betydeligt antal løse islandske skillingsfrimærker annulleret med Reykjavik D2. Disse frimærker er oftest i meget god kvalitet. Datoerne 26/3, 28/3 og 17/6 forekommer oftest. For enkelte eksemplars vedkommende afslører stempelfarven, at der er tale om en senere anvendelse, men for flertallets vedkommende findes ingen objektive tegn som dokumenterer, at der kan være tale om efterstemplinger. Antallet af skillingsfrimærker med Reykjavik D2 er dog alt for hyppigt forekommende sammenlignet med antallet af eksisterende datoer af Reykjavik A stemplet (når undtages 20/10 og 29/11) og derfor taler alt for, at de fleste - hvis ikke alle - eksemplarer af Reykjavik D2 er efterstemplinger.

Man må jo huske på, at de mange - i brugsperioden 1873-1876 usolgte - skillingsfrimærker blev solgt til filatelister og handelsfolk herunder Ditlev Thomsen i perioden 1878-1890. På den tid samlede filatelister stort set udelukkende stemplede frimærker, og afstemplinger blev derfor foretaget med et stempel på Reykjavik postkontor, herunder altså såvel Reykjavik D2 og Reykjavik A og ikke som hidtil antaget kun Reykjavik G1a, G1b og G1c.

Fra fremsendelsesskrivelserne til postdampskibsekspeditionerne i Reykjavik, Seydisfjord og Thorshavn af 9. marts 1870 fremgår klart, at dagstemplet, d.v.s. f.eks. Reykjavik D2, ikke skal anvendes til annullering af frimærker på forsendelsen. Hvorvidt dette senere officielt ændredes, ved vi ikke, men at det skete (ved en fejltagelse) bevidner de omtalte 3 breve. Thorshavn's dagstempel er anvendt som annulleringsstempel af frimærker efter 1875, også islandske frimærker fra skibspostforsendelser. Om dette er sket efter officiel tilladelse, vides ikke.

De enkelte punkter i ÞÞ's indlæg vil vi kommentere i det følgende:

Ad 1) Vi er enige i, at Reykjavik D2 flyttede med til det nye Reykjavik postkontor. Som anført var Óli Finsen imidlertid vant til ikke at annullere frimærker med dette stempel. Derudover var der utvivlsomt ikke blevet fremstillet et nyt stempel, såfremt det var meningen, at det gamle stempel fortsat skulle anvendes.

Ad 2) Dette argument er svagt. Fra 1894 til 1899 var der kun eet annulleringsstempel i brug på Reykjavik postkontor, nemlig brotypestemplet Reykjavik B1a. På trods af dette var postmængden

mange gange større i disse 5 år sammenlignet med 10 års perioden 1873 – 1883. Yderligere kendes Reykjavik D2 kun på 2 forsendelser fra perioden 1876-1883, og i intet tilfælde som annulleringsstempel af frimærker.

Ad 3) og 4) Disse argumenter er ikke relevante for diskussionen.

Ad 5) Der er heldigvis enighed mellem Pp og os om, at Reykjavik D2 er anvendt til efterstempling af islandske skillingsfrimærker. Vi er enige i, at det oftest ikke er muligt at skelne Reykjavik D2 stemplet anvendt før 1876 fra senere anvendelser.

Jamen, hvori består uenigheden ?

Vi skrev i IK no 40 om Reykjavik D2, at dette stempel var blevet brugt ved en fejltagelse eller var filatelistiske afstemplinger. Imidlertid anerkendte vi ægtheden af eksisterende forsendelser med dette stempel. Vi påpegede imidlertid, at vi anså (løse) skillingsfrimærker afstemplet 26/3, 28/3 og 17/6 for filatelistiske afstemplinger.

Med hensyn til aur-frimærker afstemplet med Reykjavik D2 findes sandsynligvis få ægte anvendelser, men flere efterstemplinger – f.eks. af 20 aur violet 1876 udgaven.

Eksempler fra JSL's samling på sene anvendelser af D2-stemplet på aurudgaven.
JSL mener, at der er tale om ægte anvendelser.

Pp synes at mene, at Reykjavik D2 ikke blev brugt ved en fejltagelse i årene efter 1873, men Pp anerkender, at Reykjavik D2 er anvendt til filatelistiske afstemplinger af islandske skillingsmærker.

Vort råd til samlerne er fortsat at passe på afstemplinger med Reykjavik D2 på islandske skillingsfrimærker og måske hellere inkludere andre eksemplarer i samlingen.

D2-BERUFJORD.

v / Þór Þorsteins.

Det har længe været et mysterium, hvad der skete med det danske Berufjord-stempel, som i sin tid blev anvendt ved det danske postkontor i Berufjörður nær Djúpivogur.

I gamle dokumenter fra Postmesteren i Reykjavik er jeg fornylig stødt på et brev dateret d. 1. april 1905 fra postkontoret i Djúpivogur, hvor postmanden Páll Jónsson, på postmester G. Iwersen's vegne sender en oversigt over genstande, der opbevares af postkontoret. Det fremgår af brevet, at:

”Fra tiden, hvor postkontoret i Berufjörður var under det danske postvæsen, har vi nogle genstande, et stempel med tilbehør, en signet, bøger og optegnelser, som er omkring 30 år gamle, og som ikke længere anvendes, så jeg vil gerne have oplyst, hvad jeg skal gøre med dem.”

Svaret fra Postmesteren i Reykjavik har vi endnu ikke fundet, men jeg er i gang med at forsøge at finde ud af, hvad der skete med disse genstande for 65 år siden.

Interessen for brotypestempler synes at være stigende. I håb om at kunne stimulere denne interesse yderligere, bringer vi nedenfor et forslag til en katalogisering af de ældste brotypestempler, der tages i brug før sommeren 1930. Dette er nedenfor sket ud fra oplysningerne om sjældenhedsgrader i Þór Þorsteins brotypestempelhåndbog suppleret med oplysninger om udviklingen i befolkningsunderlaget pr. poststed, oplysninger om postmængde pr. poststed ifølge håndbogen "Skýrsla um postrekstur á Íslandi 1906 – 1926." samt forfatterens egne erfaringer.

Brevkort med B1b Keflavík afstemplet 11.9.1906. Stemplet beskadiges og erstattes derefter i en periode af reservestemplet N1a-198, indtil B1c Keflavík bliver leveret i 1909.

SPJALDBREF'et er kun frankeret med 4aur – og er uden T-stempel. Forklaring efterlyses !

Det sjældne gamle B2c1a Siglufjörður anvendt 31.7.1911.

Brottypestempler taget i anvendelse før 1.7. 1930.

JSL's prisforslag i dkr. for anvendelse til og med 1930 samt Eivind Kolstad's forslag til bogstavkoder – se EK's prisforslag næste side.

Stempelindskrift samt EK's koder.	Type.	Brev	Løse mær ker
A Akranes	B2c1	300	--
A Akureyri	B2c1	300	--
C Bíldudalur ¹	B2c1a	900	125
C Bíldudalur ²	B2c1b	500	50
A Blönduós	B1b	300	--
B Bolungarvík	B2c1	500	50
C Borgarfjörður	B2c1	700	75
C Borgarnes	B2c1	900	125
B Borgarnes	B3c	300	--
B Búdardalur	B3c	500	50
D Bær	B2c1	1.000	150
C Dalvík	B2c1	700	75
B Djúpivogur	B2c1	500	50
C Egilsstadir	B2c1	500	50
B Eskifjörður	B2c1	300	--
B Eyrarbakki	B2c1	300	--
B Fáskrúdsfjörður	B1b	300	--
C Flatey	B1c	500	50
B Hafnarfjörður	B2c1	300	--
C Haganesvík	B2c1	700	75
B Hofsós	B2c1	500	50
D Hólar	B2c1	1.500	250
B Hólmavík	B2c1	500	50
B Hornafjörður	B3c	300	--
C Hraungerdi	B2c1	800	100
B Húsavík	B2c1	500	50
B Húsavík	B3c	500	50
B Hvammstangi	B2c1	300	--
B Ísafjörður	B2c1	300	--
D Keflavík	B1b	1.800	300
B Keflavík	B1c	300	--
C Kópasker	B3c	500	50
C Mjóifjörður	B2c1	900	125

Stempelindskrift samt EK's koder.	Type.	Brev	Løse mær ker
B Nordfjörður	B2c1	300	--
C Oddi	B2c1	700	100
B Ólafsfjörður	B3c	500	50
B Ólafsvík	B2c1	500	50
B Patreksfjörður	B1b	300	--
B Raufarhøfn	B2c1	500	50
B Reydarfjörður	B2c1	300	--
C Reykjadalur	B3c	700	75
B Reykjavík	B1a	300	--
A Reykjavík	B1b	200	--
A Reykjavík ³	B1d	100	--
A Reykjavík ⁴	B2c1a	200	--
B Reykjavík ⁵	B2c1b	500	50
B Reykjavík	B3c	700	75
Skip Nr. I			
C Sandur	B3c	800	100
A Seydisfjörður	B2c1	200	--
D Siglufjörður ⁶	B2c1a	1.500	250
A Siglufjörður ⁷	B2c1b	200	--
B Skagatrönd	B3c	500	50
D Stadur	B2c1	1.000	150
C Stykkishólmur ⁸	B2c1a	900	125
B Stykkishólmur ⁹	B2c1b	300	--
B Sudureyri	B3c	500	50
B Vestmannaeyjar	B2c1	300	--
C Vík	B1c	500	50
C Pingvellir	B2d	700	75
C Pingvellir	B3d	800	100
B Porshöfn	B2c1	500	50
B Önundarfjörður	B2c1	300	--

¹ 27mm, 10 streger i bro (1914-1929)

² 28mm, 16 streger i bro (1930-1965)

³ flere typer

⁴ 8 streger i bro (1914-1939)

⁵ 28 streger i bro (1929-1953)

⁶ 29,5 mm. (1910-1915)

⁷ 25 mm (1915-1949)

⁸ 29mm.12 streger i bro (1911-1928)

⁹ 27mm.20 streger i bro (1920-1960)

JSL's prisforslag gælder alene for pæne aftryk af stemplerne og for anvendelser indtil udgangen af 1930. For anvendelser efter 1930 og frem til ca. 1950 foreslås en gennemsnitlig prisreduktion på 20 % og for anvendelser herefter en gennemsnitlig prisreduktion på 40 %.

For mindre pæne stempelafttryk bør der foretages et betydeligt fradrag.

Prisforslagene ovenfor kan i øvrigt efter vore læsers smag forhøjes eller reduceres. Det væsentligste er således nok de indbydes prisrelationer.

Fra Eivind Kolstad er der kommet følgende supplerende kommentarer til prisforslagene ovenfor:

"Jeg synes din prissætning er for detaljeret. Efter min opfattelse er disse stempler med få undtagelser lette at få fat på – specielt på løse mærker og klip. Jeg har ikke materiale til at vurdere prisen for breve på samme måde, men det er mit indtryk, at også breve med disse brotypestempler forekommer i rigeligt antal. Jeg foreslår følgende:

Stemplerne inddeles i 4 sjældenhedsgrader, A-D. Forslag til prissætning:

	Breve:	Løse mærker:
A:	100 kr.	--
B:	200 kr.	50 kr.
C:	500 kr.	100 kr.
D:	1.000 kr.	300 kr."

Eivind's bogstavkoder for sjældenhedsgrader er indarbejdet i skemaet ovenfor – længst til venstre. Eivind fortsætter med at oplyse, at "efter hans opfattelse er der kun to stempler, som er sjældne, nemlig Hólar og Siglufjörður B2c1a. Keflavík B1b er også usædvanligt, men jeg vil ikke sætte det i samme klasse som de to andre."

For disse tre stempler samt Bær og Stadur kan redaktøren oplyse følgende optælling fra egen samling:

	Antal løse mærker og klip.		Antal brugsforsendelser.	Ialt
B2c1 Bær	11	0	0	11
B1b Keflavík	3	1	0	4
B2c1 Hólar	7	1	0	8
B2c1 Siglufjörður	5	2	0	7
B2c1 Stadur	10	0	0	10

Herudfra synes B1b Keflavík at være det mest sjældne stempel og er derfor af JSL prissat højest.

Prissætning kan aldrig blive en videnskab, men vi håber alligevel med disse to prisforslag at kunne hjælpe de mange af vore læsere, som desværre stopper deres samlinger før 1930.

Oversigten ovenfor vedrører især brotypestempler til de større postkontorer, de såkaldte Postafgreidsla. For stempelfreaks er det ikke disse brotypestempler, der er de mest interessante. Det er derimod de brotypestempler, der fra og med sommeren 1930 udsendes til de mange små brevsamlingssteder til afløsning af nummerstemplerne.

Såfremt du som mere avanceret stempelsamler måtte interessere dig for disse brotypestempler, kan vi henvise til Þór Þorsteins håndbog "Íslenskir stimplar, brúar, rúllu- og vélstimplar 1894 – 1992." Denne fantastiske håndbogen er for tiden udsolgt, men en ny udgave skulle være på vej.

Hvis jeg skal driste mig til at give vore læsere en ide om en markedspris for de mest sjældne af disse stempler, vil jeg for pæne aftryk anvendt i perioden 1930 – ca. 1950 foreslå følgende:

Kategori	Brugsbreve:	Løse mærker og klip:
D	900 - 1.200 kr.	300 - 400 kr.
E	2.700 - 3.600 kr.	600 - 800 kr.
RR	4.500 - 6.000 kr.	1.200 - 1.600 kr.

Prisintervallet er udtryk for, at sjældenhedsgraden kan variere betydeligt indenfor samme kategori. Prisniveauet er her væsentligt lavere end for de bedre nummerstempler, som brotypestemplerne afløser. Dette skyldes en kombination af, at pæne aftryk af de bedste brotypestempler er langt mere sjældne end pæne aftryk af de bedste nummerstempler, men samtidig, at efterspørgslen efter de bedste brotypestempler (endnu ?) er ret begrænset.

Prøvetryk af Zeppelin-overtykkene fra 1931.

v / Þór Þorsteins.

Før man fremstillede overtryk, var det sædvanligt, at man lavede prøvetryk med forskellige skrifttyper for at sikre, at man opnåede det ønskede udseende. Blandt prøvetrykkene valgt man så det, man ønskede at anvende til de nye overtryk. Der er kun bevaret få prøvetryk, da postvæsenet anså disse for at være uvæsentlige.

Omkring 1950 fandt man fire frimærker fra 1920 udgaven af Chr. X, som alle var blevet overtrykt "Zeppelin 1931". Ifølge oplysninger fra den ansvarlige for fremstillingen af overtrykkene anvendte trykkeriet enkelte frimærker fra trykkeriets egen portobeholdning til fremstilling af prøvetrykkene og ikke frimærker udleveret af postvæsenet. Dette er årsagen til, at prøvetrykkene er udført på andre værdier, end de man ønskede at udgive. Prøvetrykkene blev lavet på enkeltstående frimærker med forskellige skrifttyper og med sort og brun farve. Frimærkerne med de fire prøvetryk kan ses nedenfor:

Lokalpost ude i landet.

v / Leif Fuglsig.

Ved postloven af 1.7.1902 indførtes lokaltakster for alle poststeder i Island. Hidtil havde der kun eksisteret lokaltakst for Reykjavík- og Hafnarfjördurområdet og kun for breve.

D. 1.7.1902 fastsættes de nu landsdækkende lokaltakster til 4 aur for breve op til 250 gr. og 3 aur for brevkort. Disse takster var gældende helt til 28.2.1919.

Taksterne blev dog ikke anvendt meget udenfor Reykjavík, da der de allerfleste steder ikke var postudbringning. Man måtte selv afhente sin post på postkontoret / brevsamlingsstedet, og lokalportoen blev således nærmest et slags "opbevaringsgebyr".

I mange år har jeg uden held forsøgt at finde lokalforsendelse udenfor Reykjavík fra denne takstperiode, men først på Postiljonen's auktion i marts 2001 var der bid !

Forsendelsen er "sendt" fra Sudureyri, afstemplet med N1a-118, til Yngispiltur (ung mand, dreng) Jón Sigurdsson i Botn.

Begge de nævnte lokaliteter er beliggende ved Sugandafjörður i Vestur-Ísafjardarsýsla, og også i samme kommune: Sudureyrihreppur. Sudureyri ligger ved fjordens munding, og Botn helt inde i bunden af fjorden. Afstanden er i luftlinie ca. 12 km, så det har været en god ridetur frem og tilbage for at hente posten.

Selve forsendelsen er et formodentlig hjemmelavet / privatfremstillet brevomslag a la korrespondancekort med perforeret kant. Udenom har der været en sammenklæbet afrivelig rand. Der er desværre ingen tekst og ej heller datering indeni – selve meddelelsen har været løst indlagt.

Jon Sigurdsson 1 eyr sendtes til Island 28.11.1911 med DFDS's S/S Kiew i et antal af 10.000 ark. Jon Sigurdsson frimærkerne (med undtagelse af 4 aur) kom i cirkulation 19.12.1911, så brevet er mest sandsynligt fra perioden 1912-14.

Sluttelig må nævnes, at brevsamlingsstedet d. 31.12.1901 flyttedes fra netop Botn til Sudureyri, så brevet er "sendt" fra det nye til det gamle lokalbrevsamlingssted !

Vi har forelagt artiklen ovenfor for Þór Þorsteins, der oplyser, at:

"Vi kender taksterne for lokalpost i Reykjavík fra en annonce fra postmester Sigurdur Brien, der er dateret d. 24.01.1900.

Taksterne var 4 aurar for almindelige breve med vægt up til 3 kvint,

8 aurar for almindelige brev med vægt fra 3 til 25 kvint og

12 aurar for almindelige breve med vægt fra 25 til 50 kvint.

Tryksager og korsbånd kostede 3 aurar for hver 20 kvint.

Pakker kostede 5 aurar ekstra for hvert pund.

Normalt tillæg for anbefalet brev.

Taksten for breve og korsbånd fordobles, hvis den ikke er forudbetalt.

Kun almindelige breve blev udbragt til modtager i byen.

Det er sandsynligt, at disse portosatser også gjaldt i resten af Island, skønt de ikke i realiteten var i brug, da kun Reykjavík-breve blev udbragt til modtageren.

Se også Þór Þorsteins artikel nedenfor fra Frimerkjabladid om starten på postomdeling i Reykjavík.

Frimerkjabladid – oversættelser fra nr. 4 og 5.

Så er der udgivet endnu et nummer af dette fortræffelige og endda gratis blad. Vi kan nedenfor med hjælp fra Þór Þorsteins og Jörn Sprogø viderebringe oversættelser af udvalgte artikler til vore læsere.

Det anbefales, at oversættelserne læses i tilknytning til afbildningerne i bladet. Vor næstformand har enkelte overskydende eksemplarer af både nr. 5 og af de 4 tidligere numre, som kan tilsendes / udlånes til vore læsere.

Artikel fra Frimerkjabladid nr. 5, side 12 – 13.

Provisoriske þír-frimærker 1897.

v / Þór Þorsteins.

I flere artikler og bøger kan man finde oplysninger om denne udgave, og den mest detaljerede af disse er Jón Adalsteinn Jónsson book "One hundred years of Icelandic Stamps". I mange af disse kilder er der misforståelser og forkerte fremstillinger. Ifølge nye fund af dokumenter i Det nationale Arkiv, f.eks. fra postmesteren og fra Islands Guvernør samt fra regninger i Landskassen er det nu muligt at tilføje flere detaljer om denne udgave.

Til at begynde med var overtrykkene nødvendige. Alle artikler omtaler manglen på 3 aurar frimærker og accepterer dette som årsagen til, at overtrykkene blev fremstillet. Hvis salget fra alle postkontorer i Island medregnes, fås følgende tal for årene 1896, 1897 og 1898 for leverancer og salg af 3 aurar frimærker:

(Tallene i parantes viser salg udenfor Reykjavík / salg i Reykjavík.)

	Beholdning 1.1	Leverere ark i året.	Solgte ark i året.
1896		675 (133 / 542)	509 (34 / 475)
1897	108 (41 / 67)	1.326 (223 / 1.103)	879 (177 / 702)
1898	555 (87 / 468)	525	786 (216 / 567)

Hvis vi betragter beholdningen, og tænker på, at der var et stempel på postkontoret i Reykjavík med indskriften "FRANKO" (porto betalt), er det åbenlyst, at der er noget mærkeligt, der påvirker den store ekstra efterspørgsel efter 3 aurar frimærker og dermed påstanden om, at efterspørgsel var årsagen til overtrykkene.

Man påstår, at årsagen til overtrykkene skete var sen levering af et tryk af 3 aurar frimærker, men hvis man sammenligner med en lignende mangelsituation i 1901, så var situationen her en anden, og der var ingen tvingende grund til at fremstille et midlertidigt overtryk til at afhjælpe, eller som det udtrykkes i guvernørens brev af 16. februar 1901 til den islandske minister i København: "Beholdningen af 3 aurar frimærker er opbrugt, så jeg beder om, at ministeren, når det er belejligt, bestiller trykning af 3.000 ark og, at disse frimærker sendes til Island så hurtigt som forholdene tillader det." Alt peger i retning af andre årsager til behovet for 3 aurar frimærker end de, der er givet udtryk for i meddelelsen fra postmesteren og guvernøren.

Men hvad var det mon, der skete i det skjulte i året 1897 ?

Postmester Óli Finsen døde udenlands d. 2. marts 1897. Før han forlod Island gav han Ólafur Ásmundsson bemyndigelse til at kvittere for modtagelse af både hans løn fra Landskassen og for kontorudgifter, hvilke blev udbetalt i marts.

D. 31. marts 1897 udnævnte guvernøren den hos postvæsenet ansatte Hannes Ò. Magnusson til på eget ansvar at lede postmesterens kontor fra d. 1. april 1897, men efter en annoncering udnævntes Sigurdur Briem til postmester fra d. 1. august 1897. Hannes søgte stillingen, men fik den ikke, da hans arbejdsmæssige indsats blev anset for dårlig på grund af druk.

Når en stilling på kontoret blev genbesat, var det sædvanligt, at man reviderede alle dokumenter og beholdninger. Revisionen efter Óli Finsen viste et underskud i postfonden på 13.587,92 kr., og revisionen efter Hannes' fire måneder i embedet viste et underskud på 4.658.15 kr.

Efter en ændring af postvæsenets regnskaber for året 1897 blev gælden efter Óli Finsen reduceret med 800 kr. D. 28. februar 1899 betalte enken et afdrag på 9.000 kr. og d. 7. juni 1899 det resterende beløb på 3.787,92 kr.

Men afviklingen af Hannes' gæld forløb anderledes. I et brev fra guvernøren dateret d. 18. maj 1898 til Hannes minder han om den manglende betalinger fra tiden som postmester, som af Hannes er opgjort til 3.000 kr.

Guvernøren anmoder indtrængende om, at "han senest den følgende aften deponerer 3.500 kr. enten i kontanter eller i værdifaste papirer til brug for dækning af underskuddet, som vil opstå i postvæsenets regnskab for 1897. Hvis du ikke kan deponere det nævnte beløb indenfor den fastsatte tid, er jeg parat til at acceptere en garantistillelse fra tre pålidelige mænd, som indestår for betaling af dit underskud."

I et brev fra guvernøren af 19. december 1898 til overlærer Halldór Kr. Friðriksson anmoder guvernøren ham om som garant for gælden ifølge en garanti udstedt d. 20. maj 1898 at sikre, at det før nævnte beløb indbetales så hurtigt som muligt enten til Landskassen eller til ham selv.

D. 3. marts 1899 betaler Halldór og trykker Sigurður Kristjánsson tilsammen 3.600 kr. og d. 29. april 1899 betaler urmager Eyjólfur Þorkelsson restbeløbet på 1.058,15 kr. Eyjólfur var svigerfar til Hannes (hans kone hed Ragnheiður – de blev senere skilt.)

Alle trykte artikler oplyser, at begge overtryk udføres af Félagsprentsmiðjan. Dette er ikke korrekt. I Landskassens bøger for året 1897 er der en regning fra Ísafoldarprintings som bogføres d. 30. oktober 1897 med teksten: "Har trykt 150 ark frimærker to gange: "3" på "5" og "þrír" på "5" (5 aur frimærker ændret til 3 aur)". For dette blev der betalt 12 krónur. Regningen var adresseret til Islands guvernør og underskrevet af redaktør Björn Jónsson. Der findes også en kvittering for betalingen i Landskassen dateret d. 4. marts 1898 som beskriver, at betalingen er for påtryk på frimærkeark. Den er påtegnet med "Betalt Björn Jónsson" og registreret som betaling ifølge finanslovens paragraf 12 A.3.d. for årene 1896 og 1897 og er bekræftet som værende godkendt af guvernør Magnús Stephensen og sekretær Magnússon. Der findes ingen regninger fra Félagsprentsmiðjan hverken i Landskassen's arkiver eller i postmesterens udgiftsbilag.

Regningen angiver, at begge overtryk blev fremstillet samtidig d. 30. oktober eller nogle få dage tidligere. Dette er i modstrid med et brev fra postmesteren til guvernøren, hvori han oplyser, at det senere overtryk blev udført d. 3. november, hvilket er registreret i postmesterens kopibog i februar 1899 uden datoangivelse. Ifølge disse oplysninger kan det antages, at begge overtryk var planlagt fra begyndelsen for at forøge antallet af variationer og dermed efterspørgslen fra frimærkehandlere. Forskellene i overtrykkenes typer vil ikke blive omtalt her.

Regningen angiver ikke, hvor mange ark der blev overtrykt fra hvert tryk, men det samlede antal ark var på 150. Dette antal passer ikke med de tidligere kendte antal, fordi postmesteren kun bekræfter, at han fra guvernøren har modtaget 86 ark med "3 i rød farve og þrír i sort farve" og senere 40 ark med "þrír" i sort farve. Dette svarer til i alt 126 ark, og det seneste overtryk med "þrír" i sort farve skal forøges med 10 ark ifølge guvernørens oplysninger.

Der mangler derfor stadig 14 ark eller 1.400 frimærker !

Den islandske minister i København bad i brev af 24. maj 1898 om nogle ark af begge overtryk. Guvernøren svarede d. 18. juni og oplyste, at der ikke længere var noget lager af "þrír/3" overtryk, men at der fandtes 10 ark med "þrír", hvoraf han kunne levere de 5. Det vides ikke, om de blev leveret, men det danske postkontor returnerede i 1930 restlageret af islandske frimærker, hvorved 92 stk. "Þrír" blev returneret, og i det danske postmuseum er der fundet et ark af "þrír", så en vis levering fandt sted.

I et brev af 28. august 1905 fra postmester Sigurður Briem til den islandske minister fremsendes en anmodning fra kaptajn Aasbergs, som på daværende tidspunkt var i byen, om ministeriet var parat til at sælge 4 ark af 5 aur frimærker overtrykt "þrír" for 600 kr. Det vides ikke, hvad der skete, men beløbet var 588 kr. over den nominelle værdi, så frimærkerne var steget med 4900 % på blot 8 år. Det kan tilføjes, at en førende lokal frimærkehandler, hr. Sigurður Kristjánsson, i 1906 tilbød disse frimærker for 5 eller 6 kr. stykket og solgte hele sit lager til den pris i 1907. Værdistigningen var da nået op på 20.000 %.

Hvis man tænker på, at der var ingen eller meget lille behov for overtrykket til 3 aur frimærker, bortset fra til at dække en manipuleret efterspørgsel, hvad er så den mest sandsynlige årsag til udgivelsen af dette overtryk ? Vi ved, at frimærkehandlere var meget aktive i disse år, men det er tvivlsomt, om man kan alene kan tillægge dem hele årsagen til udgivelsen.

Her kan man så tænke på tabene fra den tidligere postmester og fra den person, der i en periode blev udnævnt til posten. De beløb, der manglede i postfonden, var ekstremt store sammenlignet med

postmesterens årsløn, som da udgjorde omkring 2.400 kr. årligt, og udgjorde derved næsten det dobbelte af Hannes' årsløn.

At betalingen af en stor del af Hannes' gæld blev betalt af frimærkehandlere rejser også mistanke om, at hensigten med udgivelsen af disse frimærkerne var at nedbringe eller afvikle gælden i direkte forbindelse med frimærkeeksportører, som i særdeleshed ville betale godt for en sådan tjeneste.

Efter redaktørens opfattelse er Þór's beretning spændende som en kriminalnovelle. I gode kriminalnoveller efterlades læseren ofte med en række ubesvarede spørgsmål. Sådan er det også her, hvor vi efterlades i spænding med spørgsmålet om, hvorfor guvernøren valgte at dække over Hannes. Til dette spørgsmål svarer Þór blot: "Hvad betød en ekstra frimærkeudgave mellem venner?"

Artikel fra Frímerkjablaðið 4, side 6-7.

Starten på postomdeling i Reykjavík. v / Þór Þorsteins. Oversat fra engelsk af Jørn Sprogø.

Indtil 1883 var der ikke omdeling af ankommende post i Reykjavík. Når landpostbudet kom, blæste han i sit posthorn for at annoncere sin ankomst til byen. Man bør huske på, at i 1890 var byen lille og havde kun 3.886 indbyggere. Folk, som ventede brev, gik til postmesterens hus, hvor postmodtagernes navne blev opråbt.

Hvis modtageren ikke var til stede, opbevarede brevet indtil det blev afhentet. Flere personer var utilfredse med denne ordning, og i avisen Tjóðólfur kan det i 1884 læses, at der ikke var lejet plads til et postkontor og, at posten blev behandlet på et begrænset areal i en boghandel. Uden tvivl forbedrede postmester Óli Finsen servicen, for sent i 1884 annoncerede han i en avis navnene på de personer, som ikke havde afhentet deres post, og de blev opfordret til at afhente deres breve.

Begyndelsen til lokal postomdeling.

Det først kendte brev fra en afsender i Reykjavík til en modtager i byen - lagt i en postkasse - er fra året 1879. Det er også det eneste sådant brev fra dette år. Hvad der blev gjort med det er ukendt, men det kan betragtes som begyndelsen til ombæring af lokalpost i Reykjavík.

Kort tid efter blev dette forbedret, og på Finansloven af 1881 for årene 1882 og 1883 blev der afsat en sum på 50,00 kr. for hvert år, som løn til et postbud i Reykjavík. Beløbet forblev uændret indtil 1899. Det blev betragtet som utilfredstillende, der var nogen diskussion i Altinget, og der blev lavet en resolution, hvoraf det fremgår, at breve til modtagere indenfor Reykjavík by skulle udbringes til modtagerne inden 12 timer fra postens ankomst, hvis modtagernes adresse var påført, og de ikke blev afhentet. Landshøvdingen gentager også disse instruktioner i et brev til postmesteren. Denne lover at gøre noget ved det, men påpeger, at kun få lejligheder har brevkasser og, at det derfor kan vare nogle dage at udbringe posten, hvis ingen var hjemme.

Postkasser.

I en annonce fra 20. januar 1899 fortæller postmesteren, at der er opsat 4 postkasser i byen og, at de vil blive tømt 2 gange om dagen kl. 7.30 og igen kl. 16.00, hvis landsposten afgår den pågældende aften. Post vil blive leveret i Reykjavík og hurtigst muligt efter ankomst. Portoen for lokale breve var fra begyndelsen 4 aurar, som det var opslået på postkontoret, men først blev officielt annonceret d. 1. juli 1902. På Finansloven for 1900 er beløbet for postlevering steget til 400,00 krónur pr. år. Personer, som ikke ønskede at vente på postomdeling, kunne leje en postboks. Lejen var 2,00 krónur pr. år eller 70 aurar pr. kvartal. I begyndelsen var det ikke postvæsenet, der ejede disse postbøxe.

Det først ansatte lokalpostbud.

Den 20. januar 1900 laver postmester Sigurdur Briem et ansættelsesbrev for Ásgeir Einarsson, hvori denne ansættes som lokalpostbud - det første i Ísland. Ifølge ansættelsen skal han 2 gange om dagen

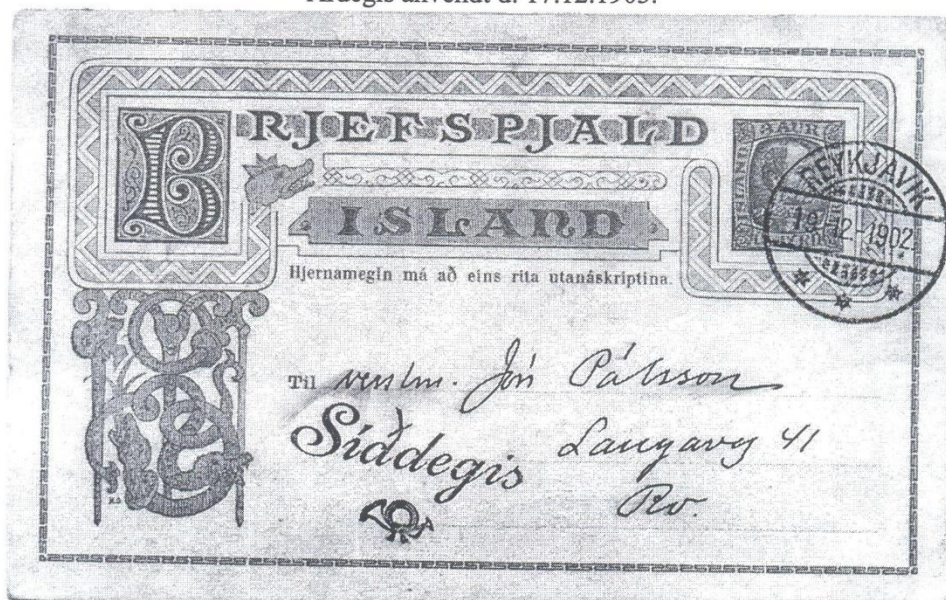
tømme postkasserne i Reykjavík. Han skal gøre det inden kl. 8.00 og kl. 16.00, hvis landsposten afgår fra postkontoret den pågældende aften - ellers inden kl. 8.30 og 16.30.

Hertil kommer, at han skal omdele post til alle indbyggere i Reykjavík 2 gange om dagen - i begyndelsen dog kun om morgenen. Huse der lå langt væk ude i forstæderne var undtaget, medmindre postmesteren besluttede andet. Han skulle også udbringe breve, hver gang post ankom til postkontoret. Han skulle desuden have 2 medhjælpere. Ved undladelse af levering eller for sen levering kunne postmesteren idømme ham en bøde på 5 krónur for hver sag. Lønnen var iflg. ansættelsesbrevet på 400,00 krónur pr. år.

Det bør bemærkes, at post skulle udbringes hurtigt. I december 1900 er hr. Hallgrímur Sveinsson vred og klager over et brev, der var lagt i postkassen en fredag kl. 14.00. I brevet anmoder han modtageren om et møde samme aften, men dette var ikke muligt på grund af "undladelse af udbringning", da brevet ikke ankom før næste dag. For at undgå sådanne hændelser blev der indkøbt 2 gummistempler til brug for lokalpost med tekst "Árdegis" (Formiddag) og "Síðdegis" (Eftermiddag). De skulle vise, hvornår post ankom til postkontoret. Stemplerne blev købt hos Samúel Ólafsson, og hans regning er dateret 11.4.1901. Disse stempler er kendt anvendt fra 1901 og indtil 1905.

Árdegis anvendt d. 17.12.1903.

Brevkort dateret d. 18.12.1902. Síðdegis + B1b Reykjavík anvendt d. 19.12.1902.

Flere postdistrikter.

I 1919 bliver byen inddelt i 4 distrikter, men indtil da var der kun een mand til at tage sig af al post. Fra da af var der 4 postbude. Der er også kendskab til diskussioner om postbudenes uniformer. Som det siges i en avis: "Postbudenes klædedragt er ofte uværdig for postkontoret." Der skete dog intet før i 1931.

Kontakt til bestyrelsen og redaktøren.

Emne.	Kontaktperson.	Mail-adresse.
Møder og arrangementer.	Ib Schock.	i_schock@post10.tele.dk
Adresseændringer.	Hans L. Hansen.	hlrdhansen@post.tele.dk
E-mail adresser	Hans L. Hansen.	
Optagelse i foreningen.	Hans L. Hansen	
Kopier af IslandsKontakt.	Hans L. Hansen.	
Kontingent	Orla Nielsen.	orlaniel@post5.tele.dk
Udstillinger og forfalskninger	Ebbe Eldrup.	eeldrup@dadlnet.dk
Indlæg til IslandsKontakt.	Ebbe Eldrup.	

IslandsKontakt nr. 43.

IslandsKontakt nr. 43 planlægges udsendt medio januar, så Ebbe Eldrup vil meget gerne modtage dit indlæg senest d. 31. 12. 2001.

Husk tilbuddet fra nr. 41:

Du kan stadig købe Brian Flacks revideret udgave af "Postal rates" - hvor alle rettelser er indarbejdet til en specialpris af blot 11 pund + porto. Du kan også låne Scandinavian Contact hos næstformanden.

Til brug for IslandsKontakt nr. 43 efterlyser vi specielt bidrag vedrørende:

- Forsendelser med FRANCO-stempler,
- synspunkter om det kommende guldfrimærke,
- og husk nu din tilbagemelding til Uffe Munch-Andersen om Rek-etiketter med nr. 005, 055, 105, etc. samt nr. 1000.

TAK fra redaktøren.

Da dette er den sidste udgave af IslandsKontakt, som jeg er redaktør for, vil jeg gerne takke dels de mange, der i min korte tid som reaktør har ydet en stor indsats med at skrive indlæg og artikler og dels de endnu flere, der er kommet med nyttige og opmuntrende tilbagemeldinger.

Med en sådan opbakning fra vore medlemmer har det været et fornøjelse af være redaktør.

Jeg vil samtidig gerne opfordre til, at denne støtte fortsætter overfor Ebbe Eldrup, som nu viderefører opgaven som redaktør af IslandsKontakt.

Jørgen Steen Larsen.